

CUPRINS

I. MOTTO	19
II. EDITORIAL	
„Înghețarea” dreptului de proprietate în Antarctica (<i>lect. univ. dr. Ioana Veronica Varga</i>)	21
III. LAUDATIO	
O Doamnă a dreptului românesc (<i>Dr. Gheorghe Buta</i>).....	24
IV. ARGUMENTUM	
Contribuții ale doamnei prof. univ. dr. Brândușa Ștefănescu la realizarea Revistei Române de Drept Comercial și a Conferinței Naționale de Drept Comercial – Stanciu D. Cărpenu (<i>Dr. Nicoleta Țândăreanu</i>)	27
V. INTERVIU	
Prof. univ. dr. em. Brândușa Mariana Ștefănescu – personalitate fascinantă, model unic, profesional și uman (<i>prof. univ. dr. Marin Voicu</i>)	30
VI. JURISPRUDENȚĂ COMENTATĂ ȘI ADNOTATĂ	
1. Încălcare drept de proprietate. Distrugere gard. Acțiune având ca obiect obligația de a face. Grănițuire (comentariu de av. dr. Dominic-Alexandru Gidro)	35
2. Încălcare drept de proprietate. Depozitare containere pe teren proprietate privată. Acțiune având ca obiect obligația de a face (comentariu de av. dr. Dominic-Alexandru Gidro și av. dr. Stanca-Ioana Gidro)	41
3. Măsurile reparatorii pentru depășirea inconvenientelor normale ale vecinătății (comentariu de jud. Teodora Boicescu)	48
4. Acord schimbare destinație spațiu. Pretenții abuzive. Hotărâre judecătorească de obligare la emitere acord (comentariu de av. dr. Dominic-Alexandru Gidro)	53
5. Uzucapiunea prescurtată. Condiția justului titlu (comentariu de av. Ioana Meteșan)	60
6. Limita legală a distanței ferestrelor de vedere. Distincția ferestre de vedere – ferestre de lumină. Relevanța autorizației de construire. Zid calcan pe limita posterioră. Uzucapiunea servituții pozitive de vedere. Lucrări efectuate parțial pe terenul vecinului. Inconvenient de vecinătate <i>versus</i> încălcarea dreptului de proprietate. Expropriere în interes privat. Accesiuone (comentariu de Adina Buciuman)	72
7. Dirijarea scurgerii apelor provenite din precipitații spre o anumită porțiune a fondului inferior. Lipsa incidenței dispozițiilor art. 862 C. civ. privind limitele exercitării dreptului de proprietate publică (comentariu de jud. Constantina-Monica Turcu)	85
8. Grănițuire. Existența delimitării marcată prin semne exterioare. Neconcordanță între suprafața menționată în cartea funciară și cea faptică.	

Imposibilitatea reconfigurării întinderii fondurilor limitrofe (<i>comentariu de av. dr. Șerban Mircioiu</i>)	91
9. Dreptul de suprafață constituit prin hotărâre judecătorească, urmare a sistării stării de indiviziune. Existența obligației de plată a sumei de bani stabilită cu titlu de despăgubire, chiar și după transmiterea dreptului de proprietate asupra terenului prin act de donație (cu mențiunea expresă a transmiterii tuturor drepturilor și obligațiilor derivate din hotărârea judecătorească) ori după decesul proprietarului terenului (<i>comentariu de jud. Geta-Cristina Gheorghe</i>).....	99
10. Recunoașterea pe cale judiciară a unui drept de trecere ca limită legală a dreptului de proprietate privată (<i>notă de jud. Georgiana-Andreea Nedelcu</i>)	108
11. Diferențele dintre dreptul de trecere și servitutea de trecere (<i>comentariu de jud. Teodora Boicescu</i>).....	110
12. Drept legal de uz și servitute asupra terenurilor proprietate privată afectate de capacități din domeniul gazelor naturale. Dobândirea prin contract de vânzare-cumpărare a unui teren afectat de o servitute instituită în considerarea unui interes general, de utilitate publică, cumpărătorul cunoscând lucrările efectuate cu privire la conducta ce subtraversează acest teren și existența construcției – stația de gaze aferentă. Solicitarea de către titularul dreptului de proprietate a contravalorii lipsei de folosință în contradictoriu cu cel care este concesionar al serviciului de utilitate publică de distribuție gaze naturale, în temeiul răspunderii civile delictuale (<i>comentariu critic de jud. Cristiana Dana Enache</i>)	114
13. Dreptul de acces pe proprietate al furnizorului de servicii de telecomunicații. Imposibilitatea constatării condițiilor prevăzute de lege pe cale de apărare. Efectul constitutiv de drepturi al hotărârii prevăzute de art. 13 din Legea nr. 159/2016 (<i>comentariu de jud. Constantina-Monica Turcu</i>)	123
14. Clauza de inalienabilitate subînțeleasă în promisiunea sinalagmatică de vânzare-cumpărare. Caracterul admisibil al acțiunii în nulitatea contractului încheiat cu nesocotirea clauzei de inalienabilitate numai în contextul validității antecontractului (<i>comentariu de lect. univ. dr. Ioana Veronica Varga</i>).....	129
15. Dreptul legal de preempțiune prevăzut de art. 17 al Legii nr. 10/2001. Interesul preemptorului în acțiunea în nulitatea contractului încheiat fără respectarea prevederilor legale în materie de preempțiune (<i>comentariu de lect. univ. dr. Ioana Veronica Varga</i>).....	137
16. Protecția dreptului de proprietate în procedura de valorificare a bunului debitorului aflat în insolvență. Stabilirea unor proceduri private de valorificare. Darea în plată a bunurilor (<i>comentariu de jud. Mihaela Sărăcuț</i>).....	149
17. Opozabilitatea clauzei de inalienabilitate. Contestație la executare (<i>notă de jud. Georgiana-Andreea Nedelcu</i>)	160
18. Inalienabilitatea terenurilor aflate în proprietatea unor forme asociative. Înscrierea în cartea funciară a dreptului de suprafață. Natura juridică și efectele deciziilor prevăzute de art. 22 din Legea nr. 7/1996 (<i>comentariu de jud. Diana-Daniela Coroian</i>).....	162

19. Limitele reparării prejudiciului patrimonial suferit de salariat, raportat la dispozițiile art. 52 alin. (2) C. mun. (**comentariu de jud. Corina Mihaela Șiman**) 173
20. Titlu executoriu european. Încuviințarea executării hotărârii străine pe teritoriul României. Încuviințarea executării silite de către instanța de executare. Declinarea competenței de soluționare a cererii în favoarea tribunalului (**comentariu de av. dr. Șerban Mircioiu**) 187

VII. MECANISME DE UNIFICARE A PRACTICII JUDICIARE

- Instrumente de unificare a practicii judiciare în materia limitelor exercitării dreptului de proprietate (**lect. univ. dr. Ioana Veronica Varga**) 196

VIII. JURISPRUDENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE A ROMÂNIEI

- Limitele exercitării dreptului de proprietate în jurisprudența Curții Constituționale a României (**prof. univ. dr. Marieta Safta**) 225

IX. JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

- Totul, peste tot, în același timp. Limitele exercitării dreptului de proprietate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (**formator Roxana Rizoiu**) 246

X. JURISPRUDENȚA CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE

1. Despre implicațiile efectului direct în dreptul UE: de la fundament la aplicare practică (**jud., dr. Amelia-Raluca Onișor**) 255
2. Reflectarea limitelor dreptului la concediul de odihnă anual, ca drept fundamental al lucrătorilor, în dreptul intern, internațional și în jurisprudența CJUE (**avocat, dr. Mădălina-Ani Iordache**) 281

XI. JURISPRUDENȚA CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

- Condiționarea dreptului de a vinde sau închiria un imobil în contextul legislației privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (**prof. univ. dr. Cristian Jura**) 304

XII. DEZBATERI

1. Aspecte teoretice și jurisprudențiale asupra clauzei de inalienabilitate – limită convențională a dreptului de proprietate (**lect. univ. dr. Cristina Ramona Duță**) 318
2. Controversatul caz al limitării dreptului de proprietate prin intermediul planurilor urbanistice. Despre exproprieri de fapt. Între oportunitate și exces de putere (**avocat Alina-Mihaela Gherman**) 331
3. Condiția prezentării certificatului de atestare fiscală la înstrăinare ca limită a dreptului de proprietate (**notar public drd. Cristian-Codrin Botu**) 346
4. Regimul juridic al aporturilor instituit de art. 349 C. civ. afectează dreptul de proprietate al soților? (**jud. dr. Mihaela Sărăcuț**) 362
5. Monitorizarea la locul de muncă. Gestionarea limitei dintre dreptul la viață privată și dreptul de proprietate (**prof. univ. dr. Claudia-Ana Moarcăș, asist. univ. dr. Valentina Lidia Zărnescu**) 376

6. O dilemă jurisprudențială. Recunoașterea dreptului de retenție în procedura specială a evacuării reglementată de art. 1.034-1.049 C. pr. civ. (jud. dr. Stelian Ioan Vidu) 398

XIII. VARIA

Amprenta temporalității în determinarea instanței competente să soluționeze cererea de asigurare probelor (avocat, dr. Liviu-Alexandru Viorel)..... 405

XIV. TEMATICA NUMERELOR VIITOARE..... 410

III. LAUDATIO

O Doamnă a dreptului românesc

Dr. **Gheorghe Buta**
Cercet. științific I, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”
al Academiei Române
Vicepreședinte al Academiei de Științe Juridice

A lady of Romanian law

Motto:

*Iuris prudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia,
iusti atque iniusti scientia*

(Dreptul este cunoașterea lucrurilor divine și umane,
știința a ceea ce este drept și nedrept)
Ulpianus, Institutiones, D.1.1.10.2

Este extrem de greu să realizezi un material despre o personalitate marcantă a vieții juridice, așa cum este doamna profesor emerit Dr. Brândușa Ștefănescu pentru că, în mod firesc, îți dorești și propui să cuprinzi toate laturile unei asemenea personalități dar, în mod fatidic, este imposibil să reușești acest lucru tocmai multiplelor fațete ale vieții și activității, calităților și realizărilor acesteia.

Conștient de acest fapt, voi încerca un demers mai puțin ambițios, chiar modest, oprindu-mă doar asupra a două, poate trei, aspecte cunoscute direct ale complexei cariere profesionale a doamnei profesor, foarte probabil și acestea insuficient relevate, dar consolată de faptul că întreaga carieră, excepționalele realizări profesionale și personalitatea dânzei au fost mult mai amplu și divers relevate de către distinși colegi care și-au mărturisit aprecierea și admirația în dusele Laudatio din volumul omagial realizat cu puțin timp în urmă, cu ocazia împlinirii vârstei de 80 de ani de către distinsa Profesoară.

În anul 1965, doamna profesor Brândușa Ștefănescu, după ce a absolvit Facultatea de Drept a Universității din București cu diplomă de merit și șefă de promoție, și-a început cariera în domeniul juridic ca cercetător științific la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române (azi Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române), unde a avut șansa de a se forma și colabora cu juriști marcantă pentru știința dreptului românesc, mulți îndepărtați după 1947, dar recuperați în mare parte de către Ion Gheorghe Maurer în 1953, când a înființat Institutul (acesta fiind și unul dintre scopurile, nedecarate, al înființării Institutului): Traian Ionașcu, Mihail Eliescu, Eugen Barasch, Ioan Vântu, Vintilă Dongoroz, Ion Rucăreanu, Salvador Brădeanu, Octavian Căpățână, Iolanda Eminescu, Anita Nasitz, Sofia Popescu, Edwin Glaser, Alexandru Bolintineanu, Mihail Ghelmegeanu ș.a. În această înaltă școală a cercetării științifice în domeniul juridic, doamna profesor s-a format și s-a afirmat ca un cercetător temeinic, profund și complex, mai ales în domeniul dreptului internațional și

dreptului comerțului internațional, iar mai apoi, și al dreptului comunitar (acum dreptul Uniunii Europene).

Chiar dacă, din 1972, a devenit cadru didactic la Catedra de Drept a Academiei de Studii Economice din București, doamna profesor a continuat să rămână atașată, și nu doar sufletește, de Institutul de Cercetări Juridice, fapt pe care l-am constatat odată cu începerea activității mele la acest Institut, dar și acum, după mai bine de 16 ani, însă și membrii Institutului își manifestă constant respectul și aprecierea față de domnia Sa.

Nu am cunoscut-o personal pe doamna profesor decât în anul 2004, dar, fiind în legături constante cu profesorii și studenții (sau foști studenți) ai Facultății de Drept din Cluj-Napoca, am luat, în mod repetat și direct, cunoștință de aprecierea și respectul acestora, câștigate în perioada în care a fost cadru didactic la această facultate. Iar când aprecierea și respectul pentru profesionalismul, modestia, generozitatea, blândețea, altruismul și demnitatea doamnei profesor sunt exprimate de către colegi profesori precum Ion Deleanu și Liviu Pop și de foști studenți ajunși în cele mai înalte funcții judiciare, nu te mai poți îndoii nicio clipă.

A fost și rămâne un mare profesor, un dascăl dedicat total studenților și doctoranzilor săi și personal am constatat acest aspect participând în mai multe comisii de doctorat pentru susținerea unor teze coordonate de domnia sa. Astfel, am descoperit calități inerente unei asemenea profesii, dar ridicate la un nivel rar întâlnit: exigența maximă alăturată puterii de înțelegere a celuilalt, răbdare, generozitate și dăruire, căldură omenească, dar și intoleranță la mediocritate și impostură.

Spuneam mai sus că am cunoscut-o personal pe doamna profesor Brândușa Ștefănescu abia în decembrie 2004, mai precis atunci când, pe rolul Consiliului Superior al Magistraturii, al cărui membru eram la acea dată, a fost înregistrată propunerea de numire a domniei sale ca judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, și când, în acest scop, a avut loc audierea în Consiliu. Bineînțeles că, având în vedere vasta experiență practică în activitatea de arbitru și, evident, cunoștințele teoretice, dovedite pe deplin în activitatea didactică și de cercetare în domeniul dreptului, propunerea a fost aprobată și doamna Brândușa Ștefănescu a devenit judecător la Secția Comercială a Înaltei Curți de Casație și Justiție, unde am fost colegi timp de 6 ani. Contrar unor opinii potrivit cărora soluția cumulului activității didactice cu cea de judecător ar fi neoportună, am susținut propunerea și am reușit să conving și colegii din C.S.M. mai reticenți, având în vedere experiența fericită de la Curtea de Apel Cluj, unde dl. profesor Liviu Pop (actualmente membru al Academiei Române) a funcționat ca judecător o perioadă semnificativă de timp. Aici, la Înalta Curte de Casație și Justiție, lucrând împreună în cadrul Secției Comerciale și apoi ca președinte al secției, am avut ocazia să constat, în mod direct, că toate calitățile și competențele doamnei profesor, despre care aflasem anterior, sunt reale, dar nu numai, ci că sunt la un nivel și mai ridicat și mult mai multe: modestie, spirit de colegialitate, putere de înțelegere a celuilalt, răbdare, exigență profesională maximă și respectarea unor valori umane fundamentale: cinstea, demnitatea, blândețea, toleranța, altruismul și multe altele. Pot spune fără teamă de a greși că, având în vedere și specializarea în drept comercial, doamna profesor și-a găsit, în mod firesc și fericit, locul în cadrul Secției comerciale a ICCJ și că secția nu a avut decât de câștigat prin venirea dânzei, fapt reflectat în calitatea actului de justiție, a soluțiilor și motivărilor deciziilor, atât cele pronunțate în Secție, cât și în Secțiile Unite ale ICCJ.

După ce ambii ne-am încetat activitatea la Înalta Curte de Casație și Justiție, în anul 2010, am continuat să colaborăm, spre bucuria și satisfacția mea, în calitate de arbitri în cadrul Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și

Industria a României, unde am constatat imensul respect de care se bucură doamna profesor în rândul membrilor Curții datorită experienței extraordinare a domniei sale (este arbitru al acestei Curți din 1974) și pregătirii teoretice și practice în domeniul arbitrajului și, în general, în domeniul dreptului comercial. Participarea într-un complet arbitral împreună cu domnia sa, indiferent de calitatea fiecăruia – arbitru sau supraarbitru – este un regal profesional și o experiență pe care orice jurist și-ar dori-o. Este locul în care te poți bucura în același timp de pregătirea teoretică profundă și experiența practică, de echilibru, modestia, exigența și spiritul de corectitudine, dreptate și echitate ale doamnei profesor.

Pentru că, așa cum spuneam la început, este imposibil de surprins toate fațetele unei personalități excepționale și atât de complexe cum este cea a doamnei profesor Brândușa Ștefănescu, mă voi opri aici, fără însă a omite implicarea fericită și extrem de utilă și eficientă a domniei sale, în calitate de vicepreședinte al Academiei de Științe Juridice din România, în organizarea și afirmarea pe plan academic a acestei instituții.

Doamna profesor Brândușa Ștefănescu, fac o reverență în fața domniei voastre, cu respect și admirație perpetuă!

IV. ARGUMENTUM

Contribuții ale doamnei prof. univ. dr. Brândușa Ștefănescu la realizarea Revistei Române de Drept Comercial și a Conferinței Naționale de Drept Comercial – Stanciu D. Cărpenaru

Dr. Nicoleta ȚĂNDĂREANU

Redactor-șef Revista Română de Drept Comercial

Contributions of PhD Univ. Prof. Brândușa Ștefănescu to the creation of the Romanian Journal of Commercial Law and of the National Conference of Commercial Law – Stanciu D. Cărpenaru

Pentru că Revista Română de Jurisprudență dedică anul 2024 doamnei prof. univ. dr. Brândușa Ștefănescu, m-am gândit să ilustrez în aceste rânduri contribuția doamnei Dreptului Comercial, așa cum este considerată de lumea juridică, realizării unui deziderat mareț al comunității juridice specializate în domeniul dreptului comercial, și anume Revista Română de Drept Comercial și Conferința Națională de Drept Comercial – Stanciu D. Cărpenaru, ambele reviste și conferințele atașate lor constituind proiecte importante ale Editurii Universul Juridic.

Cuvintele mele nu vor putea niciodată să ilustreze la adevăratul nivel abnegația și profesionalismul implicării Domniei sale în aceste două proiecte, strâns legate între ele.

După cum este îndeobște cunoscut, Revista Română de Drept Comercial [RRDC] a debutat cu numărul 1/2020, fiind pregătită cu mult timp înainte, în cursul anului 2019, având ca personalitate centrală pe domnul prof. univ. dr. Stanciu D. Cărpenaru, unul dintre corifeii dreptului comercial, care a avut calitatea de director, din păcate o scurtă perioadă de timp, până la momentul plecării dintre noi. Fără a se declara succesoarea acestor publicații și în lipsa unor periodice de specialitate la momentul respectiv, s-a dorit ca revista să continue tradiția revistelor în domeniu: Revista societăților și a dreptului comercial, fondată în 1924 de profesorul M.A. Dumitrescu, Revista de drept comercial și studii economice, aflată sub conducerea profesorului Gheorghe Trașcă și a profesorului Anton Chemale (1934-1947), și Revista de Drept Comercial condusă de Director C. Jornescu și redactor-șef Gheorghe Țigăeru (1991-2014).

RRDC și-a propus și își propune în continuare să adune laolaltă, pentru promovarea și dezvoltarea dreptului comercial în sensul cel mai larg al noțiunii, redevabili specialiști ai doctrinei și practicii dreptului comerțului în care se înscrie dreptul societar, dreptul maritim și fluvial, dreptul bancar, dreptul insolvenței, dreptul consumatorilor, dreptul comerțului internațional, dreptul comunitar, dreptul transporturilor, dreptul contractelor și obligațiilor reglementate de Codul civil, dar și de diferite legi speciale specifice domeniului activității comerciale etc.

Revista s-a bucurat, de la început, de sprijinul unui Consiliu științific alcătuit din personalități marcante ale lumii juridice, animate de dorința ca acest periodic să devină un etalon al cercetării juridice în domeniu. Printre aceste personalități o regăsim pe doamna prof. univ. dr. Brândușa Ștefănescu, un specialist cum rar întâlnești, cu multiple

specializări – în dreptul comerțului internațional, în dreptul Uniunii Europene, în dreptul internațional public, în drept comercial, în dreptul afacerilor, în drept civil.

Doamna profesor, nu doar că a agreat ideea înființării revistei, ci ne-a făcut onoarea să facă parte din Consiliul științific, ne-a încurajat și sprijinit cu idei, a pus în slujba obiectivului toată experiența și tot profesionalismul, a venit neobosită cu sugestii, recomandări care și-au găsit aplicarea practică. Discuțiile mele cu Domnia sa pe marginea structurii și conținutului, a obiectivelor de urmărit au fost și sunt și în prezent multiple, fructuoase, benefice pentru scopul urmărit. Capacitatea de a expune calm și argumentat o idee sau o sugestie sunt impresionante.

Din semnalele venite de la colaboratori, revista prezintă un deosebit interes și pentru acest lucru aducem mulțumiri doamnei profesor. De asemenea, aducem mulțumiri tuturor membrilor Consiliului științific, membrilor colegiului de redacție și tuturor colaboratorilor și cititorilor publicației.

Un alt proiect important este Conferința Națională de Drept Comercial Stanciu D. Cârpenaru, realizată de Revista Română de Drept Comercial, Institutul Român de Drept Comercial, Facultatea de Drept a Universității din București, Academia de Științe Juridice din România și Editura Universul Juridic. Anul trecut (2023) s-a desfășurat a treia ediție a conferinței, prezența doamnei profesor la toate cele trei ediții încununând reușita proiectului.

În prima ediție a conferinței, 2021, o ediție dedicată memoriei domnului prof. univ. dr. Stanciu D. Cârpenaru, tot auditoriul a fost încântat de magnifica prezentare a doamnei prof. univ. dr. Brândușa Ștefănescu, care, în calitate de specialist în domeniu și de prieten apropiat, a prezentat magistral opera științifică extraordinară, cariera didactică și contribuția majoră a domnului profesor la dezvoltarea școlii juridice românești, la formarea a numeroase generații de specialiști, la îmbogățirea doctrinei juridice, dar și personalitatea complexă a profesorului, sensibilitatea sa pentru cultură, artă și frumos. Discursul său structurat, cursiv, liber și captivant a marcat încă de la începutul conferinței un standard ridicat al manifestării științifice.

Tot în cadrul acestei ediții a conferinței, doamna profesor a anunțat și decernat Premiul de excelență STANCIU D. CÂRPENARU pentru cel mai bun articol publicat în Revista Română de Drept Comercial în anul 2020, argumentând riguros considerentele care au condus comisia, din care a făcut parte, la acordarea acestui premiu.

Domnia sa a fost prezentă și în cadrul celei de-a doua ediții a Conferinței, desfășurată în 22 noiembrie 2022. În cadrul acestei manifestări, doamna profesor a decernat premiul de excelență pentru cel mai bun articol publicat în Revista Română de Drept Comercial în anul 2021 și a prezentat un magistral *laudatio* pentru articol și autorul său. Încă o dată, doamna profesor a dat dovadă de profesionalism, dar și de marea modestie ce o caracterizează, afirmând că, de regulă cel premiat este onorat să primească premiul, dar că de această dată se simte onorată să decerneze premiul și să vorbească despre opera științifică și activitatea profesională a autorului, domnul prof. univ. dr. Marin Voicu.

Doamna profesor nu a lipsit nici la a treia ediție a conferinței din 2023, făcând parte din Consiliul științific, garantând alături de ceilalți membri nivelul înalt al manifestării științifice, consiliindu-mă atent în problemele organizatorice.

Toată activitatea științifică – manualele, cursurile, monografiile, tratatele, articolele, studiile și comentariile –, experiența în domeniul didactic și în managementul didactic, experiența practică în domeniul juridic în calitate de arbitru și judecător la instanța supremă, de expert în diferite comisii, de membru în prestigioase societăți științifice, de membru în consiliile științifice a numeroase publicații de specialitate dau măsura

profesionalismului doamnei Brândușa Ștefănescu, greu de egalat, dar și măsura Omului – complex, cu o cultură vastă, modest, rafinat, blând, care te tratează ca pe egalul său, arătându-ți respectul pe care ți-l poartă.

Pentru toate acestea, pentru profesionalismul și implicarea Dumneavoastră, pentru calitatea umană de care dați dovadă, pentru că sunteți un model de urmat, pentru câte am învățat de la dumneavoastră cu ocazia fiecărui dialog purtat și privindu-vă și ascultându-vă ori de câte ori am avut prilejul, vă mulțumesc, Doamnă profesor!

V. INTERVIU

Prof. univ. dr. em. Brândușa Mariana Ștefănescu – personalitate fascinantă, model unic, profesional și uman

Prof. univ. dr. **Marin Voicu**

Distinguished PhD Univ. Prof. Brândușa Mariana Ștefănescu – a fascinating personality, unique professional and human role model

Evelina Oprina: *Vă mulțumesc, stimate domnule profesor Marin Voicu, pentru că ați acceptat să acordați un interviu pentru cititorii Revistei Române de Jurisprudență, revistă care, în anul 2024, este dedicată omagierii operei și personalității doamnei profesor univ. dr. emerit Brândușa Ștefănescu.*

Marin Voicu: *Apreciez, în mod deosebit, inițiativa Revistei Române de Jurisprudență, prin dna. prof. univ. dr. Evelina Oprina, de a dedica acest număr personalității exemplare, reprezentată de colega și prietena mea din facultate și până în prezent, timp de peste 60 de ani, doamna Brândușa Mariana Ștefănescu.*

Totodată, sunt onorat și, chiar, mândru să schițez portretul unei Doamne a științei juridice și a jurisprudenței române, care a primit, în ultimii 30 de ani, o deplină și unanimă recunoaștere instituțională, academică și universitară, colegială și, în mod deosebit, respectul și iubirea, datorate cu întreaga recunoștință, de numeroșii studenți și doctoranzi.

Evelina Oprina: *Ca un apropiat al doamnei profesor Brândușa Ștefănescu, care este impresia cea mai puternică care vă vine în minte atunci când vă gândiți la doamna profesor?*

Marin Voicu: Așa cum subliniam în cadrul majestuos al evenimentului din Aula ASE, desfășurat sub genericul „In Honorem prof. univ. dr. em. Brândușa Mariana Ștefănescu”, nu pot să uit imaginea superbă a colegei mele, „frumusețea facultății” și studentă eminentă, respectată și apreciată de noi și chiar de marii noștri profesori. Mulți dintre noi, cei din anul III, îi priveau pe cei din anul V ca pe niște personalități, în frunte cu Brândușa și Traian Ștefănescu, acest cuplu etern, care, în decursul timpului trecut, s-au înfățișat în viața socială și universitară, în plan profesional-doctrinar, creatori de mari și reprezentative lucrări, orientări, teze și soluții, dar și un cuplu familial de mare forță și prestigiu uman, timp de peste 55 de ani.

Evelina Oprina: *Cum o descrieți pe doamna profesor atât din perspectiva profesională, cât și din cea umană?*

Marin Voicu: M-am simțit, în ultimii 30 de ani, în siajul complex al colegei mele, fermecat fiind de inteligența sa scilpitoare, de puternica personalitate și de forța de a duce la bun sfârșit ideile valoroase, dar și de calitățile umane, precum modestia și disponibilitatea excepțională de a dărui dragoste și apreciere celor din apropiere, ceea ce a generat o bogată „recoltă” de valori profesionale și umane.

Evelina Oprina: *Doamna profesor Brândușa Ștefănescu a avut o carieră didactică impresionantă. După un debut ca cercetător științific la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române, doamna profesor a devenit, în 1972, cadru didactic la Catedra de Drept a Academiei de Studii Economice București, fiind titular al disciplinelor drept comercial, drept al afacerilor, drept civil, drept al comerțului internațional, drept comunitar. A mai exercitat funcția de profesor sau formator la Institutul Național al Magistraturii, la Institutul Național de Dezvoltare Economică, la Centrul European de Studii Juridice de pe lângă Facultatea de Drept a Universității din București „Henri Capitant” și la Institutul francez de drept al afacerilor. Cum este percepută doamna profesor astăzi în mediul universitar și academic, de către foștii studenți și doctoranzi, dar și de către foștii colegi?*

Marin Voicu: Am rămas impresionat de cuvintele superbe de iubire și de recunoștință rostite de foștii doctoranzi, astăzi universitari de prestigiu, în Aula ASE, în cadrul înălțătoarei reuniuni dedicate doamnei prof. univ. dr. em. Brândușa Mariana Ștefănescu.

Exigența, rigoarea și tenacitatea, sub toate aspectele, i-au dominat relația cu studenții, doctoranzii și colaboratorii, dar nu au compromis-o și nici nu am sesizat că s-au produs antipatii sau rezerve. Dimpotrivă, comportamentul rafinat, observațiile și sugestiile formulate cu bună credință și într-un ton de înțelegere creatoare, au fost de natură a crea un mediu bun conducător de rezultate performante și, chiar, de idealuri.

A fost și rămâne cea mai ilustrativă personalitate a științei juridice din Academia de Studii Economice, în care a activat timp de aproape 40 de ani (1972-2011), parcurgând toate gradele universitare de la asistent la profesor universitar, în disciplinele drept comercial, dreptul afacerilor, dreptul comercial internațional, drept civil, drept comunitar, inclusiv la facultățile cu predare în limba franceză.

Îmi face deosebită plăcere să reiau cele pe care le-am spus la evenimentul festiv din Aula ASE, relativ la relația sa de profesor cu studenții, doctoranzii și colaboratorii: „Cine crede că pe tărâmul științei, al logicii, al demnității și al studiului riguros, poate face compromis sau se prezintă superficial, să se întoarcă, să nu mai vină către profesoara

Brândușa Ștefănescu. Brândușa este o floare rară. Să nu ne amintim de ea doar de ziua florilor, înainte de cea mai mare sărbătoare creștină – sărbătoarea pascală”.

Evelina Oprina: *Doamna profesor are și o bogată activitate științifică, publicând peste 250 de lucrări (tratate, monografii, articole de specialitate) și susținând peste 200 de comunicări științifice la manifestări organizate în țară și în străinătate, bucurându-se de o largă recunoaștere profesională.*

De asemenea, doamna profesor Brândușa Ștefănescu a exercitat, de-a lungul anilor, mai multe profesii juridice. A fost judecător, arbitru, expert ori membru în diferite comisii și consilii cu precădere în domeniile sale de specializare.

Cum ați perceput dumneavoastră această implicare a doamnei profesor în viața juridică?

Marin Voicu: *Brândușa Ștefănescu este o personalitate complexă, pluridisciplinară, cu experiență profesională amplă și îndelungată, bogată în activitatea științifică, precum și în exercitarea celorlalte profesii sau activități juridice, între care se remarcă cea de arbitru în litigii de comerț exterior sau de comerț internațional, timp de peste 50 de ani (1974-2024), motiv pentru care am calificat-o drept „Doamna arbitrajului comercial românesc” în volumul dedicat celor 70 de ani de arbitraj comercial internațional în România (1953-2023).*

Dar, tot remarcabilă a fost și activitatea sa în exercitarea funcției-misiunii de judecător la ICCJ – secția comercială, după care și-a reluat, până în prezent, activitatea de arbitru la Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă CCIR.

Relev, cu deosebită satisfacție, calitatea de fondator și membru al Academiei de Științe Juridice din România (2015-2024), precum și de vicepreședinte al acestei instituții publice de înaltă ținută științifică în domeniile dreptului și ale științei juridice, fiindu-mi, totodată, o remarcabilă colegă în Secția științifică de drept internațional și drept comparat (pe care o prezidez din 2017), alături de alți membri prestigioși, precum prof. Ion M. Anghel, prof. Ioan Macovei, prof. Valentin Constantin, prof. Ioan Chelaru, prof. Claudia Moarcăș, prof. Alexandru Sitaru și alții.

Mărturisirile făcute de colega mea Brândușa Ștefănescu în cadrul evenimentului omagial din Aula ASE sunt cele mai relevatoare dovezi care susțin referințele și calificativele mele din cele ce preced:

„Nu m-am gândit niciodată că există atât de mulți oameni care au o părere bună despre mine, colegi de facultate, colegi de an, colegi de la ICCJ, oameni pe care i-am întâlnit în timp, studenți și doctoranzi și nu numai, cărora le adresez cele mai calde mulțumiri”.

Evelina Oprina: *Domnule Marin Voicu, sunteți profesor universitar și autor al numeroase lucrări de specialitate juridică în domeniul dreptului. Aveți o activitate impresionantă, ați deținut și ați exercitat o serie de alte funcții, activități și responsabilități juridice naționale și internaționale importante. Aveți foarte multe contacte în lumea juridică și nu numai. Cum percepeți dumneavoastră situația prezentă a justiției și a judecătorilor din România, căci judecătorii sunt cei care alcătuiesc puterea judecătorească și care sunt creatorii de jurisprudență?*

Marin Voicu: *Relativ la starea justiției, în special a puterii judecătorești și a jurisprudenței, unele concluzii de sinteză le fac, în calitate de fost judecător, timp de aproape 40 de ani, la toate gradele de jurisdicție, și de observator atent și calificat, nu numai ca avocat în Baroul București și Constanța, dar și ca autor al sintezelor periodice publicate în cele 6 volume sub titlul „Starea Justiției” (2015-2023) la prestigioasa Editură Universul Juridic.*

a) „Dezrădăcinarea” judecătorilor din viața, tradițiile, cultura și aspirațiile românilor, judecători formați sau reformați de INM ca „judecători europeni”, trebuie să fie reglați și așezați temeinic cu fața către justițiabilul român, atât de mult și grav secătuit de nevoia de dreptate.

b) Indiferența și apatia judecătorilor față de disfuncțiile majore, dezordinea structurală în funcționarea justiției ca serviciu public, au efecte destructive asupra calității celerității și eficienței înlăptuirii justiției.

c) CSM a fost și rămâne un organism fără vlagă, timorat de puterea politică și de o anume „centură neagră” din așa zisul „câmp tactic”, instalat în pretoriul justiției și în parchete, iar ICCJ se arată încremenită în volumul imens de dosare, fără a se manifesta eficient pentru reforma grabnică a organizării și funcționării sale, ca instanță supremă de casație.

d) Dezechilibrele majore între instanțe, în plan vertical și chiar orizontal, atestate anual în datele statistice privind volumul, încărcătura și schemele de personal, rămân doar simple situații de fapt atipice.

e) Inducerea și afirmarea confuziei judecător/procuror, exercitarea rolului DNA în viața judiciară și în lupta contra corupției, abuzurile sistematice față de puterea judecătorească (vezi cele 3.000 de dosare fictive ale DNA contra judecătorilor în perioada 2014-2017 ș.a.), rămase fără nicio ripostă, promovarea conceptului anarhic invocat repetat în bilanțurile Ministerului Public, conform căruia „rechizitoriul este opinia procurorului, iar hotărârea judecătorească de achitare este opinia judecătorului”, astfel că niciodată nu va putea opera răspunderea profesională pentru grava neglijență sau reaua credință prevăzută în legea fundamentală ș.a.

S-a ajuns, în mod evident, astăzi, să fie anihilat principiul fundamental instituit prin art. 1 alin. (4) din Constituție privind cele trei puteri în stat, în ultimii trei ani și cu „ajutorul” MCV și al CJUE, existând **numai un raport, profund dăunător statului de drept și democratic, acela dintre puterea politică și puterea judecătorească resemnată, în detrimentul ideii de justiție.**

Evelina Oprina: *Care credeți că ar fi primele trei măsuri care ar trebui adoptate/implementate pentru îmbunătățirea stării actuale de lucruri în justiția română?*

Reforma structurală prin „măsuri” este o cale putativă, nerealizabilă din concepție (?!). În mod evident, trebuie plecat de la realitatea crudă din instanțe și de la acumulările negative din ultimii 20 de ani, îndeosebi sub pecetea MCV-UE și, astfel, elaborat un PROIECT strategic de reconstrucție judiciară: 1) la nivel constituțional, 2) la nivel legislativ – statutul, cariera judecătorilor, dar mai ales, competențele instanțelor, 3) reglementarea distinctă a organizării și funcționării Ministerului Public, a parchetului și a statutului procurorilor. „Debransarea” statutului și a carierei procurorilor de cele ale judecătorilor prin „ruperea” Legii nr. 303/2022 în două componente, total independente și diferite ca regim juridic, constituie o soluție de urgență posibilă până la revizuirea Constituției și 4) reforma CSM ca organism viu, dinamic, cu autoritate profesională accentuată și cu personalitate instituțională puternică în cadrul autorităților publice.

Evelina Oprina: *Vedeți în actualele generații de studenți speranța unor vremuri mai așezate și mai favorabile ideii de justiție?*

Am fost prezent și activ în Universitate timp de peste 30 de ani, iar în ultimii ani, ca profesor asociat la Universitatea „Ovidius” din Constanța, conduc două cursuri de master, astfel că, în mod direct, am cunoștințe pertinente privind starea, calitatea, posibilitățile și opțiunile studenților și licențiaților în drept (apropro: marele nostru profesor Traian

Ionașcu ne avertiza, încă din anul II (1964), să nu fim aroganți, căci suntem, „toată viața doar simpli licențiați în drept, iar, după aceea devenim juriști!”).

Nu numai performanțele la examenele organizate de INM trebuie să constituie un criteriu de calificare al facultăților reprezentate de cei admiși/respinși și de evaluare a speranțelor în afirmarea „ideii de justiție”; cred că, în prezent, avem un mediu universitar juridic modest înzestrat, chiar, pe alocuri, cu impostură și veleitarism, iar curricula facultăților de drept este defazată de cerințele societății actuale și, mai ales, viitoare.

De asemenea, rolul și misiunea CSM și a „fiului său rătăcitor” – INM, atât în „politica de cadre”, supercentralizată, dar mai ales în evaluarea judiciară și realistă a stării instanțelor, resurse, activitatea judiciară, calitatea profesională, cultura juridică și gradul de exprimare, starea etică și disciplinară ș.a., trebuie să facă obiectul unei schimbări structurale, de la mentalitate, la reglementare, până la simplificare și debirocratizare (de ex. în perioada 1993-2000 a primelor 3 consilii, Ministerul Justiției avea o schemă de funcționare de 154 persoane, iar CSM – zero; în prezent, M.J. are aproape 350, iar CSM la fel?!).

Evelina Oprina: *Vă rog să transmiteți un mesaj pentru cititorii Revistei române de jurisprudență.*

Revista română de jurisprudență are un palmares remarcabil, detașându-se în ultimii trei ani printr-o tematică amplă și complexă, utilă tuturor juriștilor, în primul rând celor din instanțe și barouri, dar și ca bază didactică în facultăți, omagiind, totodată, mari personalități ale științei dreptului.